

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 8

(2008–2009)

Om lov om endringer i folketrygdloven (samleproposisjon høsten 2008)

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 17. oktober 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I proposisjonen foreslås det endringer i folketrygdloven som er knyttet til budsjettforslaget for 2009:

- Alderspensjon til pensjonister mellom 68 og 69 år skal ikke lenger inntektsprøves (punkt 2).
- Unntak fra kravet om medlemskap i folketrygden i de siste tre årene fram til uføretidspunktet eller dødsfallet (punkt 3).

Det foreslås videre innført en begrenset sykepengerett til alderspensjonister mellom 67 og 69 år (punkt 4).

I tillegg foreslås en utvidelse av retten til hvilende pensjon for uførepensjonister som prøver seg i arbeid. Forslaget innebærer at retten til hvilende pensjon kan fornyes med fem nye år. Samtidig formaliseres kravet til melding for å beholde retten til ytelsen ved at det oppstilles krav om at det ved fornyelse og eventuelle senere inntektsendringer skal gis melding om inntekt i søknad (punkt 5).

2 Oppheving av reglene om inntektsprøving av alderspensjon til personer mellom 68 og 69 år – folketrygdloven §§ 19-4 og 19-6

2.1 Innledning

Departementet foreslår å oppheve reglene for inntektsprøving av alderspensjon til personer som er mellom 68 og 69 år. Hensikten er å stimulere eldre til å stå lenger i arbeid.

2.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Da pensjonsalderen ble senket fra 70 til 67 år fra 1. januar 1973, ble det samtidig innført regler om inntektsprøving av pensjon for personer mellom 67 og 70 år. Disse reglene er siden endret flere ganger. Fram til 1. januar 1997 ble pensjonen avkortet med 50 prosent av pensjonsgivende inntekt over grunnbeløpet (G), og summen av pensjon og arbeidsinntekt kunne ikke utgjøre mer enn tidligere inntekt. Fra 1. januar 1997 ble reduksjonssatsen endret til 40 prosent, og begrensningsregelen i forhold til tidligere inntekt ble opphevet. Endringene bygget på Velferdsmeldingen (St.meld. nr. 35 (1994-1995)) og stortingsbehandlingen av denne (Innst. S. nr. 180 (1995-1996)). Fra 1. januar 2002 ble grensen for arbeidsinntekt økt fra 1 G til 2 G (Ot.prp. nr. 4 (2001-2002)). Fra 1. januar 2008 ble reglene for inntektsprøving avviklet for 67-

åringer, se Ot.prp. nr. 12 (2007-2008) og Innst. O nr. 20 (2007-2008).

Mellom fylte 68 og 70 år skal alderspensjonen avkortet mot pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 19-6. Alderspensjonen ytes uavkortet dersom pensjonisten i tillegg til pensjonen har en årlig pensjonsgivende inntekt mindre enn 2 G, det vil si 140 512 kroner pr. 1. mai 2008. Er inntekten høyere, skal pensjonen reduseres med 40 prosent av den overskytende inntekten.

Det opptjenes pensjonspoeng på vanlig måte av den inntekten pensjonisten har i de årene han eller hun fyller 67, 68 eller 69 år. Disse pensjonspoengene inngår i beregningsgrunnlaget for alderspensjonen fra fylte 70 år. Fra og med det kalenderåret vedkommende fyller 70 år, fastsettes det ikke pensjonsgivende inntekt og pensjonspoeng.

2.3 Departementets vurdering og forslag

Eldre arbeidstakere utgjør en betydelig ressurs i arbeidslivet. Det har lenge vært et sentralt mål å øke avgangsalderen fra arbeidslivet, noe som blant annet gjenspeiles i Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv. Videre er det etter spørsmål etter arbeidskraft, og det arbeides langs mange linjer for å øke tilgangen på arbeidskraft. Når pensjonsreformen trer i kraft, vil det bli mulig å kombinere hel eller delvis alderspensjon og fortsatt arbeidsinntekt uten at pensjonen blir redusert. En slik fleksibilitet vil legge godt til rette for økt deltakelse fra eldre i arbeidslivet. Departementet ser det likevel som ønskelig å legge bedre til rette for større fleksibilitet også i dagens pensjonssystem.

Inntektsprøving av alderspensjon ble derfor avvirket for 67-åringer fra 1. januar 2008. Formålet med endringen var å stimulere eldre til å stå lenger i arbeid og at de skal få mer igjen for arbeidsinnsatsen. 67-åringene ble prioritert da en anså at en oppheving av inntektsprøvingen vil ha størst effekt for dem som ennå ikke har innrettet seg på en pensjonisttilværelse. Tilbakemeldinger til Arbeids- og velferdsetaten viser at andelen som ønsker å kombinere arbeid og pensjon har økt som følge av at 67-åringer fikk muligheten til å fritt kombinere arbeid og pensjon fra 1. januar 2008.

Departementet ønsker å legge ytterligere til rette for å beholde eldre i arbeidslivet. Spesielt er det viktig å beholde de 67-åringene som i innværende år har hatt muligheten til å ha arbeidsinntekt uten at pensjonen blir avkortet, og som kan

tenke seg å fortsette i arbeid. Departementet foreslår derfor å avvikle inntektsprøvingen også for 68-åringer. Dette vil gjøre det mer lønnsomt å fortsette i arbeid, og dermed stimulere eldre til å forlenge yrkeskarrieren ytterligere.

Departementet viser til forslaget om endring av folketrygdloven §§ 19-4 og 19-6.

2.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2009. Inntekt opptjent etter dette tidspunktet skal ikke medføre reduksjon i pensjonen til personer mellom 68 og 69 år.

Merutgiftene for folketrygden anslås til 205 millioner kroner på årsbasis. Dette anslaget er basert på at de 68-åringene som i dag får redusert pensjonen helt eller delvis på grunn av inntektsprøvingen, kan ta ut en gjennomsnittlig full pensjon ved siden av arbeidsinntekten. I anslaget er det også lagt til grunn at de 68-åringene som i dag ikke har søkt om pensjon vil søke om pensjon når inntektsprøvingen oppheves.

De økte utgiftene til pensjon er brutto merutgifter for folketrygden. Pensjon er i likhet med arbeidsinntekt skattbar inntekt. De økte pensjonsutgiftene på 205 mill. kroner er anslått å gi økte skatteinntekter på om lag 80 mill. kroner.

Opphevingen av inntektsprøvingen innebærer at 68-åringene som i dag får pensjonen avkortet, vil få utbetalt full pensjon ved siden av arbeidsinntekten. De som har innrettet seg etter fribeløpet på 2 G vil kunne øke arbeidsinnsatsen uten at pensjonen blir avkortet. For enkelte vil endringen motivere til å arbeide enda mer. Andre kan ønske å arbeide noe mindre siden reduksjonen i arbeidsinntekt vil bli kompensert av den økte pensjonen.

67-åringer har fra 1. januar 2008 fritt kunnet kombinere pensjon med fortsatt arbeid. Dersom de som ennå ikke har fylt 68 år kan fortsette å arbeide i sin nåværende jobb uten å måtte forholde seg til avkortingsregler, vil det kunne påvirke beslutningen om å stå enda lenger i arbeid. Departementet legger til grunn av endringen samlet sett vil ha en positiv effekt på arbeidstilbudet.

Endringen vil innebære noe merarbeid for Arbeids- og velferdsetaten. Blant annet vil det være nødvendig å informere berørte pensjonister om de nye reglene, samt foreta nye pensjonsberegninger for personer mellom 68 og 69 år som på grunn av inntektsprøving har en redusert pensjon.

3 Unntak fra kravet om medlemskap i folketrygden i de siste tre årene fram til uføretidspunktet eller dødsfallet – folketrygdloven § 12-2 m.fl.

3.1 Gjeldende rett

Etter folketrygdloven § 12-2 første ledd er det et vilkår for rett til ytelser som ufør at vedkommenne var medlem av folketrygden i de siste tre årene fram til uføretidspunktet. Tilsvarende vilkår gjelder for rett til pensjon eller overgangsstonad til gjenlevende ektefelle og for rett til barnepensjon når en av foreldrene eller begge er døde (folketrygdloven §§ 17-3 og 18-2). I forhold til de sistnevnte ytelsene kreves det tre års medlemskap fram til dødsfallet, og vilkåret må oppfylles av avdøde.

Ytelser til etterlatte kan også gis når avdøde mottok pensjon eller tidsbegrenset uførestonad fra folketrygden i de siste tre årene fram til dødsfallet. Mottak av avtalefestet pensjon med statstilskott eller sjømannspensjon er likestilt med ytelsene fra folketrygden. Tidsrom med pensjonsmottak og tidsrom med medlemskap kan kombineres med henblikk på å fylle vilkåret.

Etter loven gjelder det en rekke unntak fra treårsvilkåret, som alle framgår av de nevnte lovbestemmelsene:

Uførepensjon mv. kan alltid gis når den uføre er medlem av folketrygden og har formell status som flyktning etter FN-konvensjonene, og tilsvarende kan ytelsene til gjenlevende ektefelle eller barn gis når avdøde hadde slik status og var medlem ved dødsfallet.

Videre kan ytelser gis når den uføres eller den avdødes utenlandsopphold i yrkesaktiv alder ikke overstiger fem år. Med utenlandsopphold menes her utenlandsopphold som ikke medfører medlemskap i folketrygden.

Til slutt gjelder det unntak fra treårsvilkåret når uførheten inntrådte før fylte 26 år eller dødsfallet skjedde før nevnte alder, og den uføre/avdøde da var medlem i folketrygden.

Ytterligere unntak fra vilkåret om tre års medlemskap i folketrygden fram til uførheten eller dødsfallet følger av EØS-avtalen og Norges bilaterale trygdeavtaler. Avtalene innebærer at tidsrom som medlem i folketrygden kan legges sammen med tidsrom som medlem i det andre landets trygdeordning med henblikk på å fylle treårsvilkåret. Slik sammenlegging kan eventuelt medføre at vilkåret anses oppfylt utelukkende med tid som medlem i det andre landets ordning, men ved-

kommende må da ha tid som medlem i folketrygden på et tidligere tidspunkt i livet.

Selv om det i betydelig utstrekning er gjort unntak fra kravet om tre års medlemskap fram til uføretidspunktet eller dødsfallet, vil det fortsatt kunne forekomme tilfelle der ytelser fra folketrygden etter gjeldende regler ikke kan gis, selv om den uføre eller avdøde i og for seg har betydelig opptjening/tid i folketrygden. Eksempelvis vil ordningene i en trygdeavtale være til liten hjelp for en person som har oppholdt seg som ikke-yrkesaktiv i et avtaleland som bare gir pensjonsdekning for yrkesaktive.

3.2 Dok. nr. 8:50 for 2005-2006 og anmodningsvedtak nr. 346 for samme år

I Dok. nr. 8:50 for 2005-2006 ble det fremmet forslag om endringer i kravet om tre års medlemskap i folketrygden fram til uføretidspunktet med sikte på å tilgodese personer som har lang tidligere opptjening i folketrygden, men som ikke kommer inn under noen av de eksisterende unntaksmulighetene. I Innst. S. nr. 135 for 2005-2006 gikk arbeids- og sosialkomiteen enstemmig inn for følgende anmodningsvedtak til Regjeringen, anmodningsvedtak nr. 346 for 2005-2006:

«Stortinget ber Regjeringen i tilknytning til budsjettforslaget for 2007 legge frem forslag til endringer i kravet om tre års botid før trygderettigheter igjen inntreffer etter opphold i utlandet.»

Regjeringen har ønsket å behandle oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 346 i tilknytning til behandlingen av innstillingen fra Uføreutvalget, og avklaringen av saken har derfor tatt tid. Under behandlingen har departementet vurdert flere mulige løsninger.

Blant annet har man vurdert å redusere kravet fra tre til ett år med medlemskap i trygden fram til uføretidspunktet eller dødsfallet. Dette ville i så fall ha redusert antall tilfelle der kravet om umiddelbart forutgående medlemskap ikke er oppfylt, men endringen ville ha tilgodesett alle, ikke bare personer med lang tidligere opptjening. På den andre siden ville man ikke ha fanget opp tilfellene der personer med tidligere tilknytning blir uføre eller dør i løpet av det første året etter tilbakekomsten til Norge. De økonomiske konsekvensene av en slik endring ville ha kunnet bli relativt betydelige, idet en endring forutsetningsvis også bør omfatte tilfellene der stonadstilfellet er inntrådt før en lovendring trer i kraft.

Departementet finner derfor at anmodningsvedtaket bør følges opp ved et unntak fra treårsvilkåret som retter seg spesifikt mot tilfellene med lang tidligere opptjening og som innebærer tilståelse av ytelser på grunnlag av denne opptjeningen. Det bemerkes videre at anmodningsvedtaket eksplisitt retter seg mot uførepensjon, men at man ved vurderingen har tatt med ytelser til gjenlevende ektefelle og barn, som også er undergitt treårsvilkåret, jf. pkt. 3.1. I praksis oppstår de samme spørsmål i forhold til etterlatteytelsene som til uførepensjon.

3.3 Departementets vurdering og forslag

3.3.1 *Unntak for tilfelle med lang tidligere opptjening*

Ved vurderingen har departementet tatt utgangspunkt i en klar forutsetning bak dokumentforslaget og komiteinnstillingen: At endringen skulle rette seg mot tilfellene der uførheten eller dødsfallet skjer etter tilbakekomst til Norge, eventuelt etter at de på ny ble medlem i folketrygden i utlandet. I innstillingen uttales det:

«Komiteen understreker at forslaget fra Kari Kjønnås Kjos, Kenneth Svendsen, Harald T Nesvik og Robert Eriksson belyser et problem ved dagens folketrygdsystem. For å ha rett til uføretrygd må man ha hatt medlemskap i folketrygden de siste tre år før uføretidspunktet, noe som slår uheldig ut for enkelte som har jobbet eller oppholdt seg i utlandet i fem år eller mer, og blitt ufør etter de har kommet hjem til Norge, før de har rukket å opparbeide seg rett til uførepensjon. For personer som tidligere har hatt medlemskap i folketrygden, kan det virke urettmessig at de mister en rettighet de tidligere har betalt og bidratt til for å ha.»

Representanten Robert Eriksson har i skriftlig spørsmål nr. 1453 og 1505 reist spørsmål om endringen bør omfatte også tilfelle der uførheten er inntrådt i utlandet.

Anmodningsvedtaket er i hovedsak begrunnet i at vedkommende har lang tidligere opptjening i Norge. Dersom ytelsen som tilstås begrenses til ytelser på grunnlag av den faktisk registrerte opptjeningen i folketrygden, dvs. at medregning av antatt framtidig opptjening mellom uføretidspunktet/dødsfallet og pensjonsalderen ikke skal finne sted, reduserer dette i betydelig grad de betenkeligheter som knytter seg til å gi ytelser når stønadstilfellet er inntrådt i utlandet. Blant annet reduseres mulighetene for at en unntaksregel fører til dobbeltdekning i forhold til eventuelle utenland-

ske ytelser. Det har formodningen mot seg at en eventuell utenlandsk ytelse vil inkludere tidligere opptjeningstid i folketrygden i beregningsgrunnlaget.

Det er likevel slik at folketrygdloven baserer seg på et forsikringsprinsipp. De tilfelle som dekkes, er i utgangspunktet de som er med i ordningen når uførheten eller dødsfallet inntreffer, og som dessuten har vært medlem de siste tre årene. Reelt sett er det betydelig forskjell på tilfellene der stønadstilfellet inntreffer mens vedkommende er medlem og bidrar til trygdens finansiering etter reglene om dette, og tilfellene der vedkommende ikke har slik tilknytning. De siste tilfellene må primært være uførelandets ansvar.

I utgangspunktet bør sakene der stønadstilfellet er inntruffet i utlandet ordnes via trygdeavtaler, som kan sikre gjensidighet mellom landene og en fornuftig fordeling av pensjonsansvaret. Normalt vil det bli gitt norske ytelser i de sakene der stønadstilfellet inntreffer i avtaleland. Unntak kan forekomme, blant annet mht. ikke-yrkesaktive i land der trygdedekning forutsetter yrkesaktivitet.

Departementet finner på denne bakgrunn at en unntaksregel bør begrenses til tilfelle der den uføre eller avdøde var medlem i folketrygden da stønadstilfellet inntraff. Det antas videre at anmodningsvedtaket har som underliggende forutsetning at vedkommende faktisk befinner seg i Norge og fortsetter å bli boende her. Departementet antar derfor at ytelsene etter en ny unntaksregel i prinsippet bør begrenses til personer som opprettholder sitt medlemskap i folketrygden. Ytelsen vil likevel måtte utbetales i EØS-området i medhold av EØS-avtalen, og også til de land utenfor EØS som Norge har en bilateral trygdeavtale med. Det vil ikke være mulig å oppnå et unntak fra eksportplikten innenfor EØS, mens et eksportforbud vil kunne søkes innforhandlet i øvrige trygdeavtaler.

En unntaksregel forutsettes å gjelde tilfelle med lang tidligere opptjening i folketrygden. Departementet antar at «opptjening» i denne sammenhengen bør omfattes *også lang tidligere botid i Norge uten opptjening av pensjonspoeng*. Personer som ikke har vært yrkesaktive i utlandet, vil på mange måte være i en mer utsatt posisjon ved tilbakekomst til Norge enn yrkesaktive. Mange land har pensjonsopptjening bare for yrkesaktive, og tidsrom i slike land som ikke-yrkesaktiv vil derfor ikke være trygdeperioder som kan legges sammen med norske perioder for å åpne rett til ytelser etter en trygdeavtale.

Kravet om lang tidligere opptjening/botid i Norge bør ikke utformes som et krav om et visst antall tidligere botidsår eller poengår. Slike krav vil med stor sannsynlighet kunne kreves oppfylt med tilsvarende perioder i andre EØS-land etter EØS-avtalens regler om sammenlegging av trygdeperioder. I stedet foreslås at unntak gis dersom dette fører til at det tilstås en ytelse av en viss størrelse. Det antas at et slikt minstekrav bør relateres til minstepensjon, og at det bør kreves opptjening/botid i et slikt omfang at det minst kan tilstås halv minstepensjon. Dette vil bety at alle som var bosatt i Norge fram til fylte 36 år kan få ytelser etter unntaksregelen. De vil da ha 20 års botid/trygdetid etter fylte 16 år. Personer med poengopptjening vil kunne få ytelsen selv om emigrasjonen skjedde før fylte 36 år. Med denne avgrensingen oppnås at unntaksregelen ikke vil føre til tilståelse av helt bagatelmessige ytelser, men det er på den andre siden klart at ytelsen ikke uten videre er en garanti mot behov for sosialhjelp, med mindre mottakeren har andre inntektskilder i tillegg.

Som tidligere nevnt forutsettes ytelsene beregnet utelukkende på grunnlag av den tidligere opptjening eller tidligere perioder med medlemskap i folketrygden, definert som poengår eller medlemskapsperioder fram til uforhøyen eller dødsfallet. Beregningen blir som for alderspensjon, bortsett fra at regelen om at tilleggspensjonen til etterlatte utgjør 55 prosent av avdødes tilleggspensjon får anvendelse. Eventuell barnepensjon blir å avkorte i forhold til trygdetiden som legges til grunn for grunnpensjonen til gjenlevende ektefelle. Begrensningen i beregningsgrunnlaget betyr at det ikke medregnes antatte poengår eller antatte trygdetidsår mellom stønadstilfellets inntreden og vedkommendes fylte 67 år. Betydningen av dette vil variere med vedkommendes alder da stønadstilfellet inntreffer.

De eksisterende unntak fra treårsvilkåret, bortsett fra særregelen for flyktninger og ytelser etter trygdeavtalene, inneholder en begrensning om at ytelser først kan gis etter at vedkommende har vært medlem i folketrygden i ett år. Etter omstendighetene foreslås det ikke etablert en tilsvarende begrensning knyttet til den nye unntaksregelen, slik at ytelser vil kunne gis fra stønadstilfellets inntreden.

3.3.2 Tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer

Departementet har gjennom årene mottatt henvendelser om situasjonen for personer som ven-

der tilbake til Norge etter å ha arbeidet i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomiske bidrag til og/eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Det dreier seg om FN, EFTA/ESA, Europarådet, NATO og andre organisasjoner med et overnasjonalt preg.

Arbeid i organisasjonen/organet vil ofte ikke medføre medlemskap i folketrygden eller i en ordning som inngår i den internasjonale trygdekoordineringen. Denne gruppen inngår derfor blant dem som er i en risikoposisjon i forhold til treårsvilkåret ved tilbakekomst til Norge etter utenlandsopphold, og er for så vidt en særgruppe blant dem med lang tidligere opptjening/botid. Dette kan framtre som uheldig sett i forhold til Norges forpliktelser og interesser i forhold til å bidra til/legge til rette for utførelsen av disse organisasjonenes eller organenes oppgaver.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet finner på denne bakgrunn å ville foreslå en særløsning for denne gruppen, *slik at personer som drar til utlandet for å arbeide i en overnasjonal organisasjon eller et overnasjonalt organ som nevnt og deretter vender hjem til Norge, ikke skal miste rettigheter i folketrygden på grunn av tjenesten*. Dette kan enklest oppnås ved å se bort fra den aktuelle tjenesten ved vurderingen av om treårsvilkåret er oppfylt. Tjenesteperioden vil da ikke telle som en periode uten medlemskap. Dersom vedkommende før eller etter tjenesten har hatt andre arbeidsforhold i utlandet, vil særregelen ikke få noen betydning. Vedkommende må da vurderes i forhold til unntaksregelen under pkt. 3.3.1.

3.3.3 Oppsummering – departementets forslag

Arbeids- og inkluderingsdepartementet viser til framstillingen i pkt. 3.3.1 og 3.3.2 og foreslår etter dette:

- *I folketrygdloven § 12-2 første ledd tilføyes et nytt andre punktum om at man ved vurderingen av om treårsvilkåret for uførepensjon i første punktum er oppfylt, skal se bort fra perioder med tjeneste i et internasjonalt organ eller organisasjon som staten Norge er medlem av, yter økonomiske bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Tilsvarende bestemmelser foreslås innarbeidet i § 17-3 andre ledd (pensjon til gjenlevende ektefelle) og § 18-2 andre ledd (barnepensjon).*
- *I folketrygdloven § 12-2 nytt fjerde ledd foreslås unntak fra treårsvilkåret slik at uførepensjon kan gis når vedkommende har tidligere opptje-*

ning i form av poengår eller perioder som medlem i folketrygden i et slikt omfang at pensjon på grunnlag av denne opptjeningen vil utgjøre minst halv minstepensjon. Unntaket begrenses til tilfelle der vedkommende er medlem i folketrygden på uføretidspunktet. Tilsvarende bestemmelser foreslås i § 17-3 nytt sjuende ledd (pensjon til gjenlevende ektefelle) og § 18-2 nytt sjuende ledd (barnepensjon).

- I folketrygdloven § 12-3 fjerde ledd, § 17-4 fjerde ledd og § 18-3 fjerde ledd foreslås endringer for å gjøre det klart at ytelser etter unntaksreglene nevnt i foregående strekpunkt i utgangspunktet skal forbeholdes personer som er medlemmer i folketrygden. Som nevnt i pkt 3.3.1, vil det måtte gjøres unntak etter EØS-avtalen og andre trygdeavtaler.
- I folketrygdloven § 12-13 nr. 2 sjette ledd foreslås presisert at uførepensjon tilstått etter unntaksregelen for personer med lang tidligere opptjening skal beregnes utelukkende på grunnlag av medlemskapsperioder til og med kalendermåneden før uføretidspunktet og poengår til og med kalenderåret før det kalenderåret uførheten inntraff. Dette tilsvarer de vanlige reglene for beregning av trygdetid og poengår ved alderspensjon. En tilsvarende presisering foreslås i § 17-7 femte ledd med hensyn til pensjon til gjenlevende ektefelle. Reglene om beregning av barnepensjon er utformet slik at barnepensjonen vil bli avkortet tilsvarende grunnpensjonen til gjenlevende ektefelle. Endringer er derfor ikke nødvendig her.

Det vises ellers til lovforslaget og merknadene til de enkelte paragrafer.

3.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene i folketrygdloven § 12-2 m.fl. foreslås å tre i kraft 1. januar 2009 og gitt virkning også for tilfelle der uførheten eller dødsfallet skjedde før ikrafttredelsen.

Det antas at antall tilfelle som vil omfattes av endringsforslagene vil utgjøre et svært lite antall personer pr. år. Det finnes ikke statistikk som fanger opp disse tilfellene. Endringene er innarbeidet i budsjettforslaget for 2009 med en anslått utgift på til sammen 6 millioner kroner i innføringsåret, inkludert også ytelsene til personer som har fått avslag i tidligere år. Det administrative merarbeidet vil bli tilsvarende begrenset.

4 Innføring av en begrenset sykepengerett til alderspensjonister mellom 67 og 69 år – folketrygdloven § 8-51 første ledd

4.1 Innledning

Da inntektsprøving av alderspensjon til personer mellom 67 og 68 år ble opphevet fra 1. januar 2008, mistet disse alderspensjonistene samtidig rett til sykepenger. Dette var en utilsiktet innstramming, og vil også bli tilfellet for 68-åringer hvis inntektsprøvingen av alderspensjonen oppheves også for denne gruppen, jf. forslag i punkt 2 i denne proposisjonen.

Departementet foreslår derfor at det innføres en begrenset sykepengerett til alderspensjonister mellom 67 og 69 år.

4.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Tap av pensjonsgivende inntekt på grunn av arbeidsuførhet gir rett til sykepenger, jf. folketrygdloven § 8-3. Dette innebærer at det kan utbetales sykepenger til og med det kalenderåret vedkommende fyller 69 år. Sykepenger til personer som har tatt ut alderspensjon er regulert i folketrygdloven § 8-51. Det ytes ikke sykepenger til personer som mottar hel alderspensjon ved siden av arbeidsinntekt. Personer som mottar gradert alderspensjon på grunn av arbeidsinntekt, har rett til sykepenger i opp til 90 dager. Det opptjenes ny sykepengerett når vedkommende har vært helt arbeidsfør i 26 uker etter vedkommende sist fikk sykepenger fra trygden, jf. folketrygdloven § 8-12 fjerde ledd.

Som en følge av at reglene for inntektsprøving fra 1. januar 2008 ble avvirket for 67-åringer, mistet disse alderspensjonistene rett til sykepenger fordi det etter gjeldende regler ikke gis sykepenger til personer med hel alderspensjon. I punkt 2 i denne proposisjonen foreslår departementet å avvikle inntektsprøvingen også for 68-åringer. Disse vil også miste sykepengeretten. Det er da bare alderspensjonister mellom 69 og 70 år med arbeidsinntekt høyere enn 2 G, som får avkortet sin pensjon mot arbeidsinntekt og dermed fortsatt har en begrenset sykepengerett.

4.3 Departementets vurdering og forslag

Hensikten med en oppmykning av avkortingsreglene for alderspensjonister er å stimulere til økt arbeidsinnsats blant eldre. Muligheten til å kombinere hel pensjon og arbeid er en gunstig ord-

ning, men kan slå negativt ut i perioder med sykdom. En del av dem som har valgt å kombinere full alderspensjon med en inntekt over 2 G kan, dersom de blir syke, komme gunstigere ut hvis de hadde fått beregnet alderspensjonen etter tidligere regler og fått sykepenges i 90 dager. En slik svekkelse av sykepengerettene kan fremstå som urimelig for dem det gjelder og vil kunne påvirke motivasjonen til å kombinere arbeid og pensjon.

Da avkortingen av alderspensjon ble opphevet for 67-åringene, var det ikke tilsiktet at endringen kunne medføre en innstramming av sykepengeretten til disse alderspensjonistene. Denne innstramningen vil også gjelde for 68-åringene fra 1. januar 2009, dersom regelverket for sykepenges ikke endres. Det er imidlertid ikke rimelig at adgangen til å få sykepenges skal være like omfattende som tidligere når sykepenges gis ved siden av en uavkortet alderspensjon. I dag gis sykepenges ved bortfall av arbeidsinntekt som samtidig innebærer avkortning av pensjonen. Departementet foreslår derfor at det innføres en rett til sykepenges (av hele inntekten, begrenset til 6 G) i inntil 60 dager til personer mellom 67 og 69 år som mottar hel alderspensjon, dersom inntektsgrunnlaget er mer enn 2 G. Det opptjenes ny sykepengerett når vedkommende har vært helt arbeidsfør i 26 uker etter vedkommende sist fikk sykepenges fra trygden.

Departementet viser til forslag om endring av folketrygdloven § 8-12 fjerde ledd og § 8-51.

4.4 Ikraftttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2009.

Forslaget antas å ha begrensede netto budsjettvirkninger. Gjeninnføring av sykepengerett for 67-åringer vil isolert sett gi en liten økning i utgiftene til sykepenges i 2009. For 68-åringene vil forslaget innebære en innsparing, da de i dag har sykepengerett i inntil 90 dager. Forslaget vil ikke ha administrative konsekvenser av betydning.

5 Utvidet rett til hvilende pensjon med nye fem år for uførepensjonister som prøver seg i arbeid – folketrygdloven § 12-12 tredje ledd bokstav b

5.1 Innledning

Departementet foreslår at retten til hvilende pensjon i fem år for uførepensjonister som forsøker

seg i arbeid, etter søknad, inntil videre skal kunne utvides med nye fem år. Departementet viser i den sammenheng til at endringen må ses i lys av at det tas sikte på å legge fram forslag til ny uførepensjon våren 2009. Det lovforslaget vil inneholde en helhetlig gjennomgang av hele uføreområdet, basert på forslagene i NOU 2007: 4 Ny uførestønad og alderspensjon til uføre.

5.2 Gjeldende rett

Etter folketrygdloven § 12-12 første ledd skal det skje en revurdering av uføregraden når det er skjedd en vesentlig endring i forhold som har betydning for inntektsevnen/arbeidsevnen. Revurdering skjer typisk når uførepensjonisten overskrider inntektsgrensen, dvs. det beløpet vedkommende i henhold til innvilget uføregrad har lov til å tjene ved siden av uførepensjonen. Den nye beregningen kan da medføre at man får en lavere uføregrad, eventuelt mister retten til uførepensjon helt fordi uføregraden settes lavere enn 50 prosent.

Et unntak gjelder når man har rett til hvilende pensjon. Etter folketrygdloven § 12-12 tredje ledd bokstav b kan man få beholde retten til ytelsen i inntil fem år ved å gi melding om inntektsendring på grunn av arbeid. Hvilende pensjon innebærer at den som jobber og overskrider den fastsatte inntektsgrensen, og dermed får fastsatt en lavere uføregrad og redusert ytelsen tilsvarende, likevel senere kan få tilbake ytelsen på grunnlag av den opprinnelige uføregraden. Tanken bak bestemmelsen er at flere mottakere av uføreytelse vil prøve seg i arbeid når de ikke risikerer å få redusert sin uføregrad dersom det skulle vise seg at arbeidsforsøket ikke var vellykket. Den som fyller vilkårene for hvilende pensjonsrett vil også kunne oppebære en uførepensjon med lavere uføregrad enn 50 prosent, jf. folketrygdloven § 12-11 tredje ledd.

Kravet om melding kom inn i loven ved Ot.prp. nr. 9 (2000-2001) og var en kodifisering av gjeldende praksis. Opprinnelig var det bare arbeidstrening i regi av etaten som var regulert i loven, mens man i praksis også godkjente andre arbeidsforsøk under forutsetning av melding. Grunnen til at man må gi melding er at etaten ellers ikke vil ha mulighet til å redusere trygdeutbetalingen slik den skal. Resultatet ville ha blitt feilutbetalinger, noe som ellers først oppdages ved inntektskontroller og som det er knyttet sanksjoner til i form av tilbakekreving og straff. Kravet om melding gjelder derfor etter loven også senere

inntektsendringer som kan føre til at ytelsen blir ytterligere redusert eller faller bort.

Etter bestemmelsen kan det gjøres unntak fra kravet til melding når det foreligger «særlige grunner». I Ot.prp. nr. 9 (2000-2001) forutsettes at det særlig vil omfatte selvstendig næringsdrivende, med den begrunnelse at det for disse kan være vanskelig å forutse hva den pensjongivende inntekten til enhver tid vil komme til å bli. Etter praksis vil «særlige grunner» også kunne omfatte tilfeller der man pga. helse ikke har vært i stand til å gi melding.

5.3 Departementets vurdering og forslag

Uførepensjonister hadde opprinnelig en rett til hvilende pensjon i ett år. I 1997 ble denne retten utvidet til tre år, og i 2006 til fem år. I Ot.prp. nr. 21 (2005-2006) begrunnet departementet utvidelsen fra tre til fem år med at det ville motivere uførepensjonister til å komme tilbake i arbeid og medvirke til at uføre ville få mer tid til å etablere seg i arbeidslivet. I den forbindelse viste departementet til at etaten hadde gitt tilbakemelding om at tidligere uføre opplevde særlige problemer med å få fast ansettelse eller ved innskrenkninger. Etaten hadde også observert en tendens til at uførepensjonister avsluttet arbeidsforsøk og fikk tilbake uføregraden like før utløpet av treårsperioden. Departementet begrunnet avgrensningen til fem år med at ved tilfeller hvor tidligere uførepensjonister etter mer enn fem år i arbeidslivet faller ut av arbeid, vil det ofte være at helsetilstanden har blitt forverret, slik at krav på uførepensjon uansett vil kunne gjøres gjeldende av mange.

Departementet foreslår at man, innenfor dagens uførepensjonsordning, inntil videre bør ha mulighet til å utvide retten til hvilende pensjon med nye fem år, slik at rett til hvilende pensjon til sammen kan gis i ti år. Departementet viser til at endringen må ses i lys av at det tas sikte på å legge fram forslag til ny uførepensjon våren 2009. Det lovforslaget vil inneholde en helhetlig gjennomgang av hele uføreområdet, basert på forslagene i NOU 2007: 4 Ny uførestønad og alderspensjon til uføre.

Departementet foreslår som vilkår for rett til hvilende pensjon i ytterligere fem år at den meldingen som kreves for å få rett til hvilende pensjon formaliseres gjennom en søknad. Det er i dag ingen formelle krav til den meldingen som skal gis. Det gjør at det i en del tilfeller har vært ulik oppfatning mellom etaten og brukeren med hensyn til om melding er gitt på tilstrekkelig klar måte. I noen tilfeller har Trygderetten omgjort ved-

tak fordi retten fant at tilstrekkelig melding likevel måtte anses å ha vært gitt. Ved å formalisere meldingen i en søknad, oppnår man at det blir mer notoritet rundt informasjonen som gis til etaten. Det er også en fordel for den som skal prøve seg i arbeid at man kan stole på at man har gitt tilstrekkelig informasjon og ikke risiker å få redusert uføregraden fordi det man selv mener var en melding ikke ble akseptert. Ulempen er at krav om søknad med tilhørende skjema er mindre fleksibelt for den enkelte som ønsker å prøve seg i arbeid. Departementet mener likevel at dette veies opp av fordelene med at opplysningene blir lettere å etterprøve. Dette hensynet gjør seg gjeldende også ved senere inntektsendringer, slik at kravet om søknad også vil gjelde melding om senere inntektsendringer som kan føre til at ytelsen blir ytterligere redusert eller faller bort. Departementet mener at hensynet til notoritet gjør at det for rett til fortsatt hvilende pensjon etter fem år også bør oppstilles krav om søknad hvor det opplyses om inntekten som er grunnlag for den reduserte uføregraden og retten til hvilende pensjon som vedkommende ønsker videreført.

Hvilende pensjon er noe som i utgangspunktet materialiserer seg først når arbeidsforsøket oppgis, og det vedtaket som egentlig regulerer dette, er det vedtaket som innebærer at vedkommende får tilbake sin opprinnelige uføegrad. Hvilende pensjon gir imidlertid etter folketrygdloven § 12-11 rett til å beholde uføreytelse med gradering ned til 20 prosent. Slik sett materialiserer hvilende pensjon seg også ved at man ikke mister retten til uføreytelse når uføregraden settes under 50 prosent ved arbeidsforsøket. Ved melding om arbeidsforsøk treffes det vedtak om tilsvarende reduksjon i ytelsen. Vedtaksdokumentet omfatter også regelmessig en passus om at man har hvilende pensjon, og dette oppfattes som en del av vedtaket. Ved revurdering av uføegrad, for eksempel etter inntektskontroll, vil vurderingstemaet kunne være om det er gitt tilstrekkelig melding. I disse tilfellene vil spørsmålene om revurdering og hvilende pensjon være to sider av samme sak og samlet eventuelt være gjenstand for klage og overprøving. Et krav om søknad innebærer at vedtak om rett til hvilende pensjon vil være et enkeltvedtak som i prinsippet er gjenstand for klage og overprøving uten hensyn til spørsmålet om uføegrad. Et avslag på søknad om hvilende pensjon vil imidlertid bare knytte seg til eventuelle formelle vilkår ved søknaden og være lite praktisk. Kravet om søknad innebærer at det også skal treffes vedtak om rett til hvilende pensjon samtidig med og

eventuelt i det vedtaksdokument som viderefører uføregraden ved fornyelse etter fem år.

Den som ønsker å prøve seg i arbeid bør kunne nyttiggjøre seg arbeidstilbud når motivasjon og anledning byr seg. Dersom man måtte avvente vedtak fra NAV-kontoret, ville det være en usikkerhetsfaktor både for arbeidsgiver og den uføre. Formålet med å oppstille krav om søknad er ikke å oppstille begrensende vilkår for rett til hvilende pensjon, men å formalisere meldingen om inntektsendring. Kravet om søknad ved fornyelse eller ved senere inntektsendring er derfor ikke til hinder for at man kan begynne å jobbe før vedtak treffes.

Departementet mener at regelen om «særlige grunner» også bør gjelde kravet om søknad, slik at det i visse tilfeller kan ses bort fra at det ikke er søkt. Både helsemessige årsaker og de hensyn Ot.prp. nr. 9 (2005-2006) viser til for selvstendig næringsdrivende er gyldige også for kravet om søknad.

Departementet mener at det er hensiktsmessig at departementet får hjemmel til eventuelt å kunne regulere kravet om søknad i forskrift og foreslår derfor at det gis slik forskriftshjemmel i § 12-12 femte ledd.

Departementet viser til forslaget om endring av folketrygdloven § 12-12 tredje og femte ledd.

5.4 Ikraftttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Forslagene har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget til endringer i folketrygdloven

Til § 8-12 fjerde ledd

Gjeldende første punktum regulerer antall sykepengedager for mottakere gradert pensjon. Som en konsekvens av forslaget om innføring av sykepengerett til mottakere av hel alderspensjon, se § 8-51 med merknader, tilføyes at det til denne gruppen ytes sykepenger i 60 sykepengedager. Henvisningen i andre punktum til andre ledd innebærer at også alderspensjonister med hel pensjon og som har rett til sykepenger, er omfattet av bestemmelsene om ny sykepengerett etter 26 ukers yrkesaktivitet.

Det vises til punkt 4.

Til § 8-51

I første ledd tilføyes et nytt *andre punktum* slik at det gis rett til sykepenger til personer mellom 67 og 69 år som mottar hel alderspensjon, dersom inntektsgrunnlaget er mer enn 2 G.

Andre og tredje ledd svarer til gjeldende andre ledd henholdsvis første og andre punktum. Bestemmelsen om sykepengegrunnlaget i andre ledd andre punktum skal gjelde for pensjonister med både hel og gradert pensjon, og er derfor skilt ut som eget ledd.

Nåværende tredje ledd, som regulerer antall sykepengedager for mottakere av gradert pensjon videreføres som nytt *fjerde ledd*, og suppleres med en bestemmelse om at trygden yter sykepenger i 60 sykepengedager til den som mottar hel pensjon.

Det vises til punkt 4.

Til § 9-16 første ledd

Folketrygdloven § 9-16 første ledd *andre punktum* har en henvisning til folketrygdloven § 8-47 femte ledd. Ved lov 19. desember 2003 nr. 135 ble § 8-47 tilføyd et nytt fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 10 (2003-2004). Daværende fjerde til sjuende ledd ble videreført uendret som femte til åttende ledd. Henvisningen i § 9-16 ble ikke korrigert ved denne lovendringen. Riktig henvisning skal nå være *sjette* ledd. Departementet foreslår at dette rettes opp nå. Det vises til lovforslaget.

Til § 12-2 første ledd

Det foreslås tilføyd et nytt *andre punktum* om at man ved vurderingen av om treårsvilkåret i første punktum er oppfylt, skal se bort fra perioder med tjeneste i et internasjonalt organ eller organisasjon som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

Det vises til punkt 3.3.2.

Til § 12-2 nytt fjerde ledd

Forslaget etablerer unntak fra treårsvilkåret slik at uførepensjon kan gis når vedkommende har tidligere opptjening i form av poengår eller perioder som medlem i folketrygden i et slikt omfang at pensjon på grunnlag av denne opptjeningen vil utgjøre minst halv minstepensjon. Unntaket begrenses til tilfelle der vedkommende er medlem i folketrygden på uføretidspunktet.

Det bemerkes videre at unntaket er begrenset til uførepensjon. Tidsbegrenset uførestønad er foreslått opphevet, og forslag om dette ventes fremmet med det første. Ytelsen vil sammen med attføringspenger og rehabiliteringspenger bli «erstattet» av en ny ytelse som har andre regler med hensyn til inngangsvilkår og beregning.

Det vises ellers til punkt 3.3.1.

Til § 12-3 fjerde ledd

Bestemmelsen foreslås endret for å gjøre det klart at ytelser etter unntaket fra krav om tre års medlemskap fram til stønadstilfellets inntreden til beste for personer med lang tidligere opptjening i utgangspunktet skal forbeholdes personer som er medlemmer i folketrygden. Det vil måtte gjøres unntak etter EØS-avtalen og andre trygdeavtaler.

Det vises til punkt 3.3.1.

Til § 12-12 tredje ledd

I *bokstav b* utvides muligheten til å få rett til hvilende pensjon for uførepensjonister med ytterligere fem år. For å få rett til hvilende pensjon i ytterligere fem år er det et krav om at melding om nåværende inntekt må fremsettes i søknad. Det samme gjelder senere meldinger om inntektsendringer. Formuleringen om at det dreier seg om melding "i løpet av de fem årene eller frem til fylte 67 år", tas ut som overflødig. Dette innebærer ikke noen realitetsendring i kravet til at man hele den tiden man har hvilende pensjon, også de fem første årene, må gi melding ved inntektsendring.

Det vises til punkt 5.

Til § 12-12 femte ledd

I nytt *annet punktum* gis departementet forskriftshjemmel til å regulere kravet om søknad etter tredje ledd.

Det vises til punkt 5.

Til § 12-13 nr. 2 sjette ledd

Bestemmelsen foreslås endret for å gjøre det klart at uførepensjon tilstått i medhold av § 12-2 nytt fjerde ledd i lovforslaget skal beregnes utelukkende på grunnlag av trygdetid til og med kalendermåneden før uføretidspunktet og poengår til og med kalenderåret før det kalenderåret uføretiden inntrådte. Reglene tas inn som nytt *første* og

andre punktum i leddet, mens nåværende sjette ledd blir nytt *tredje punktum*.

Det vises til punkt 3.3.1.

Til § 17-3 andre ledd

Det foreslås tilføyd et nytt *første punktum* om at man ved vurderingen av om treårsvilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, skal se bort fra perioder med tjeneste i et internasjonalt organ eller organisasjon som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Bestemmelsen tas inn som nytt første punktum i andre ledd, mens nåværende andre ledd blir nytt *andre punktum*.

Det vises til punkt 3.3.2.

Til § 17-3 nytt sjuende ledd

Forslaget etablerer unntak fra treårsvilkåret slik at pensjon til gjenlevende ektefelle kan gis når avdøde hadde tidligere opptjening i form av poengår eller perioder som medlem i folketrygden i et slikt omfang at pensjon på grunnlag av denne opptjeningen vil utgjøre minst halv minstepensjon. Unntaket begrenses til tilfelle der avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet.

Det vises ellers til punkt 3.3.1.

Til § 17-4 fjerde ledd

Bestemmelsen foreslås endret for å gjøre det klart at ytelser etter unntaket fra krav om tre års medlemskap fram til stønadstilfellets inntreden til beste for personer med lang tidligere opptjening i utgangspunktet skal forbeholdes personer som er medlemmer i folketrygden. Det vil måtte gjøres unntak etter EØS-avtalen og andre trygdeavtaler.

Det vises til punkt 3.3.1.

Til § 17-7 femte ledd

Bestemmelsen foreslås endret for å gjøre det klart at pensjon til gjenlevende ektefelle tilstått i medhold av § 17-3 forslaget til nytt sjuende ledd skal beregnes utelukkende på grunnlag av trygdetid til og med kalendermåneden før dødsfallet og poengår til og med kalenderåret før det kalenderåret dødsfallet skjedde. Reglene tas inn som nytt *første* og *andre punktum* i leddet, mens nåværende femte ledd blir nytt *tredje punktum*.

Det vises til punkt 3.3.1.

Til § 18-2 andre ledd

Det foreslås tilføyd et nytt *første punktum* om at man ved vurderingen av om treårsvilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, skal se bort fra perioder med tjeneste i et internasjonalt organ eller organisasjon som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Bestemmelsen tas inn som nytt første punktum i andre ledd, mens nåværende andre ledd blir nytt *andre punktum*.

Det vises til punkt 3.3.2.

Til § 18-2 nytt sjuende ledd

Forslaget etablerer unntak fra kravet om tre års medlemskap i folketrygden fram til dødsfallet, slik at barnepensjon kan gis når avdød far eller mor hadde tidligere opptjening i form av poengår eller perioder som medlem i folketrygden i et slikt omfang at pensjon på grunnlag av denne opptjeningen vil utgjøre minst halv minstepensjon. Unntaket begrenses til tilfelle der avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet.

Det vises ellers til punkt 3.3.1.

Til § 18-3 tredje ledd

Bestemmelsen foreslås endret for å gjøre det klart at ytelser etter unntaket fra krav om tre års medlemskap fram til stønadstilfellets inntreden til beste for personer med lang tidligere opptjening i

utgangspunktet skal forbeholdes personer som er medlemmer i folketrygden. Det vil måtte gjøres unntak etter EØS-avtalen og andre trygdeavtaler.

Det vises til punkt 3.3.1.

Til § 19-4 andre ledd

Bestemmelsen gjelder retten til alderspensjon mellom 68 og 70 år. Endringen er en følge av at inntektsprøving oppheves for pensjonister mellom 68 og 69 år, se merknad til § 19-6.

Det vises til punkt 2.

Til § 19-6

Bestemmelsen gjelder avkorting av alderspensjon mot arbeidsinntekt før fylte 70 år. Endringen i *andre ledd første punktum* innebærer at pensjonen ikke skal avkortes mot arbeidsinntekt som pensjonister mellom 68 og 69 år har. Fra 69 år avkortes pensjonen i samsvar med reglene i tredje ledd.

Det vises til punkt 2.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i folketrygdloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 8-12 fjerde ledd skal lyde:

Til et medlem som mottar gradert alderspensjon, ytes det sykepenger i 90 sykepengedager, mens det til et medlem mellom 67 og 69 år som mottar hel alderspensjon, ytes sykepenger i 60 sykepengedager, se § 8-51. Bestemmelsen i andre ledd om ny rett til sykepenger gjelder tilsvarende.

§ 8-51 skal lyde:

§ 8-51. Medlemmer med alderspensjon

Det ytes ikke sykepenger til et medlem som mottar hel alderspensjon etter kapittel 19. *Til et medlem mellom 67 og 69 år som mottar hel alderspensjon, ytes det likevel sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her dersom inntektsgrunnlaget overstiger to ganger grunnbeløpet.*

Til et medlem som mottar gradert alderspensjon, ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet *her*.

Når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den arbeidsinntekten som medlemmet har i tillegg til pensjonen.

Sykepenger fra trygden ytes i opptil 60 sykepengedager til den som mottar hel pensjon, og i opptil 90 sykepengedager til den som mottar gradert pensjon.

§ 9-16 første ledd andre punktum skal lyde:

Bestemmelsene om ventetid i § 8-34 andre ledd, § 8-38 andre ledd og § 8-47 *sjette* ledd gjelder likevel ikke.

§ 12-2 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

§ 12-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for uførepensjon når vedkommende var medlem i folketrygden på uføretidspunktet og kan tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til halvparten av full minstepensjon. Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden fram til uførheten inntrådte.

§ 12-3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Uførepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 12-2 tredje og fjerde ledd, tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-21 om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre, og garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-22 beholdes bare så lenge vedkommende er medlem i trygden.

§ 12-12 tredje ledd bokstav b skal lyde:

b) i fem år når vedkommende har gitt Arbeids- og velferdsetaten melding om inntektsendring fordi han eller hun har tatt arbeid eller oppdrag, eller har startet virksomhet. *Retten til ytelsen kan etter søknad beholdes i ytterligere fem år.* Den som har fylt 60 år når ytelsen reduseres eller faller bort, beholder retten til uførepensjon til fylte 67 år. Det er et vilkår for fortsatt rett til ytelsen at vedkommende melder fra om ytterligere inntektsendringer. *Etter at retten til ytelsen er forlenget med fem år, må melding om ytterligere inntektsendringer fremsettes i søknad.* Det kan ses bort fra at meldinger eller søknader som nevnt, ikke er gitt dersom det foreligger særlige grunner som kan forklare hvorfor det ikke er meldt fra eller søkt.

§ 12-12 femte ledd nytt andre punktum skal lyde:

Departementet kan også gi forskrifter om kravet om søknad etter tredje ledd.

§ 12-13 nr. 2 sjette ledd skal lyde:

Uførepensjon tilstått i medhold av § 12-2 fjerde ledd beregnes på grunnlag av trygdetid til og med kalendermåneden før uføretidspunktet og poengår til og med kalenderåret før nevnte tidspunkt. For øvrig gjelder reglene i første til femte ledd. Uførepensjon til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 17-3 andre ledd skal lyde:

Ved vurderingen av om vilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Vilkaaret er ikke oppfylt dersom den avdøde var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uførepensjon fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

§ 17-3 nytt sjuende ledd skal lyde:

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til halvparten av full minstepensjon. Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

§ 17-4 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Pensjon eller overgangsstønad etter unntaksbestemmelsene i § 17-3 fjerde, femte og sjuende ledd, tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-21 om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre, og garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-22 beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden.

§ 17-7 femte ledd skal lyde:

Pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende ektefelle tilstått i medhold av § 17-3 sjuende ledd beregnes på grunnlag av trygdetid til og med kalendermåneden før dødsfallet og poengår til og med kalenderåret før dødsfallet. For øvrig gjelder reglene i første til fjerde ledd. Ytelser til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 18-2 andre ledd skal lyde:

Ved vurderingen av om vilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Vilkaaret er ikke oppfylt dersom den avdøde faren eller moren var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uførepensjon fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

§ 18-2 nytt sjuende ledd skal lyde:

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når den avdøde faren eller moren var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til halvparten av full minstepensjon. Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

§ 18-3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Barnepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 18-2 fjerde, femte og sjuende ledd beholdes bare så lenge barnet er medlem i trygden.

§ 19-4 andre ledd skal lyde:

For en person som har fylt 69 år, men ikke 70 år, og som har pensjonsgivende inntekt, blir alderspensjonen redusert etter bestemmelsene i § 19-6.

§ 19-6 andre ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjonen (hel alderspensjon) til en person mellom 69 og 70 år reduseres (graderes) på grunnlag av pensjonsgivende inntekt og arbeidsinntekt av samme art i utlandet som vedkommende har.

II

Endringene i folketrygdloven §§ 9-16 og 12-12 trer i kraft straks. De øvrige endringene trer i kraft 1. januar 2009.

Endringene i folketrygdloven § 12-2 første og fjerde ledd, § 12-3 fjerde ledd, § 12-13 nr. 2 sjette ledd, § 17-3 andre og sjuende ledd, § 17-4 fjerde ledd, § 17-7 femte ledd, § 18-2 andre og sjuende ledd og § 18-3 tredje ledd gis virkning også for tilfelle der uforheten eller dødsfallet skjedde før ikrafttreddelsen.

